C/2026/70

30.1.2026

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Kemikaaliametit ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1907/2006, (EL) nr 528/2012, (EL) nr 649/2012 ja (EL) 2019/1021

(COM(2025) 386 final – 2025/0207(COD))

(C/2026/70)

Pearaportöör: **Maciej Dawid KUNYSZ**

Nõustaja	Frank ALLEN
Seadusandlik menetlus	EU Law Tracker
Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 6.10.2025 Euroopa Liidu Nõukogu, 26.9.2025
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114
Euroopa Komisjoni dokumendid	COM(2025) 386 final – 2025/0207(COD) Dokumendi COM(2025) 386 final – 2025/0207(COD) kokkuvõte
Seonduvad kestliku arengu eesmärgid	eesmärk nr 16 – rahu, õiguskaitse ja tugevad institutsioonid eesmärk nr 3 – hea tervis ja heaolu eesmärk nr 12 – vastutustundlik tarbimine ja tootmine
Vastutav sektsioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon
Vastuvõtmine täiskogus	23.10.2025
Täiskogu istungjärk nr	600
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	197/4/8

1. SOOVITUSED

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi „komitee“)

1.1. väljendab heameelt kavandatava Euroopa Kemikaaliameti (ECHA) määruse üle, millega luuakse sõltumatu õigusraamistik, et aidata ECHA-l tõhusalt täita oma kasvavaid ülesandeid eesmärgiga kaitsta inimeste tervist ja keskkonda. Komitee on seda arengut juba nõudnud arvamuses NAT/911 ([1]);

([1]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus – Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ühine kemikaalide andmeplatvorm, kehtestatakse õigusnormid tagamaks, et sellel olevad andmed on leitavad, juurdepääsetavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad, ning luuakse kemikaalide seire- ja väljavaateraamistik ja – Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 178/2002, (EÜ) nr 401/2009, (EL) 2017/745 ja (EL) 2019/1021 seoses teaduslike ja tehniliste ülesannete üleandmisega ning liidu ametite vahelise koostöö parandamisega kemikaalide valdkonnas ja – Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/65/EL seoses teaduslike ja tehniliste ülesannete üleandmisega Euroopa Kemikaaliametile (ELT C, C/2024/3381, 31.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3381/oj).

1.2. on seisukohal, et kemikaalide teaduslikul hindamisel tuleks otsustusprotsessi raames arvesse võtta haavatavate rühmade vajadusi. Haavatavatel rühmadel on suurem halva tervise, kahju või ärakasutamise oht selliste tegurite tõttu nagu sotsiaal-majanduslik seisund, vanus, tervis või sotsiaalne tõrjutus. Tavapäraselt loetakse selliste rühmade hulka lapsed, eakad, puuetega inimesed, rändajad ja pagulased, rassilised ja etnilised vähemused ning kodutuse või vaesuse all kannatavad inimesed. Teatavate keemiliste ainete kasutamine võib tekitada sellistele rühmadele konkreetseid probleeme. Komitee kutsub ECHA-d üles integreerima terviseühtsuse põhimõtte oma kemikaalide hindamistesse, et tegeleda paremini riskidega, mis mõjutavad ebaproportsionaalselt haavatavaid rühmi, ning tugevdada kaasavat, läbipaistvat ja koordineeritud juhtimist ([2]);

1.3. märgib, et ECHA tulevase edu võti on tagada, et amet oleks sõltumatu ning et see oleks ka nähtav tema ülesannete ja kohustuste täitmisel. Kõiki selle komiteede liikmeid peab saama lugeda sõltumatuks ja nende sõltumatusel peab olema üldsuse heakskiit. Et tagada teaduslike arvamuste laialdane aktsepteerimine, tuleb suurt tähelepanu pöörata ka huvide konflikti küsimusele;

1.4. soovitab, et uued ettepanekud tagaksid võimalikult laialdase juurdepääsu kõigile kemikaaliandmeid sisaldavatele dokumentidele ja kõigile muudele kemikaaliandmeid hõlmavatele teabeallikatele. See tagab parima võimaliku panuse teaduslikesse arvamustesse. Olulised on sõltumatud akadeemilised andmed ning selliste andmete arvessevõtmise tagamiseks on vaja mehhanismi;

1.5. on seisukohal, et apellatsiooninõukogu, mis koosneb esimehest ja kahest liikmest, on liiga kitsas ja selle suutlikkus on piiratud, et käsitleda asjakohaselt erinevaid kaebusi, mis võivad tekkida. Komitee leiab, et apellatsiooninõukogu koosseis peab olema laiem, et tagada kaebuste esitamise süsteemi õiglus ja läbipaistvus;

1.6. rõhutab, et tuleb kohaldada ettevaatuspõhimõtet, et kaitsta rahvatervist ja keskkonda juhul, kui ei suudeta leida lahendust lahknevatele teaduslikele arvamustele. Õigusraamistikus tuleb alati seada esikohale rahvatervis ja keskkond;

1.7. nõuab, et ECHA komiteedele eraldataks piisavad vahendid ning kehtestataks õigeaegsuse näitajad ja teenustes-tandardid. Kõik need elemendid tuleb esitada ühtses programmdokumendis ja aastaaruandes;

1.8. soovitab luua ECHA haldusnõukogu jaoks alalise kodanikuühiskonna nõuandekogu, mille arvamused ja protokollid avaldatakse;

1.9. nõuab mittekonfidentsiaalsete sisendite ning arvamuste, otsuste ja aruannete lihtsas sõnastuses kokkuvõtete proaktiivset avaldamist (inglise keeles ja asjaomaste liikmesriikide keeltes) koos FAIR-metaandmete ja andmete taaskasutamise rakendusliidesega. Komitee pooldab ka seda, et abikõlblikele mittetulunduslikele organisatsioonidele antaks õigus pöörduda apellatsiooninõukogu poole ning et sellistele organisatsioonidele võimaldataks tasudest vabastusi või tasude vähendamist.

2. **SELGITAVAD MÄRKUSED**

Soovitust 1.2 toetavad argumendid

2.1. Sõltumatud akadeemilised tõendid. Läbipaistvuse ja usalduse suurendamiseks peaks haldusnõukogu tagama eelretsenseeritud akadeemiliste uuringute süstemaatilise sõelumise iga asjakohase arvamuse puhul ja lühikese avaliku tagasisidearuande avaldamise, milles selgitatakse, kuidas sõltumatuid tõendeid on kasutatud või miks neid ei ole arvesse võetud.

([2]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus – Heas seisundis planeet hea tervisega inimeste jaoks: kõikehõlmav terviseühtsuse põhimõte (omaalgatuslik arvamus) (ELT C, C/2026/16, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/16/oj).

2.2. Haavatavad rühmad ja kumulatiivne kokkupuude. Komitee juhib tähelepanu ebaproportsionaalsetele ohtudele, millega puutuvad kokku lapsed, rasedad ja rinnaga toitvad naised, immuunpuudulikkusega isikud ja suure kokkupuutetasemega, sealhulgas kumulatiivse kokkupuutetasemega, töötajad. Komisjon märgib, et lapsed, rasedad ja eakad on teatavate ohtlike omaduste suhtes eriti tundlikud, samal ajal kui tarbijatel ja töötajatel esineb laialdane kokkupuutumine kemikaalidega toodete ja töökohtade lõikes ([3]). Riskijuhtimise üldise lähenemisviisi laiendamise eesmärk on tagada haavatavate rühmade järjepidevam kaitse ([4]).

Soovitust 1.3 toetavad argumendid

2.3. Sõltumatus ja huvide konflikt. Komitee rõhutab, et sõltumatus peab olema tõendatav. Huvide konflikti käsitlevates suunistes tuleks sätestada miinimumkriteeriumid, sealhulgas 24-kuuline ooteaeg pärast ECHA poolt hinnatud ettevõtjate juures töötamist, huvide avalikustamine vähemalt 14 päeva enne koosolekuid ja taandamise eeskirjad. Need eeskirjad peavad hõlmama liikmeid, lisaliikmeid, nõustajaid ja välisekspert, kes osalevad arvamuste koostamises või läbivaatamises. Euroopa Kontrollikoda leidis, et ECHA huvide konflikti vältimise põhimõtted ja menetlused olid puudulikud ja mitte piisavalt täpsed, ning soovitas selgeid ja objektiivseid kriteeriume huvide deklaratsioonide hindamiseks ja töösuhtejärgsete riskide käsitlemiseks ([5]).

2.4. Haldusnõukogu ja kodanikuühiskond. Haldusnõukogusse peaks kuuluma vähemalt üks rahvatervise, keskkonna või tarbijakaitsega tegelevat kodanikuühiskonna organisatsiooni esindav hääleõiguslik liige, kes valitakse avatud ja mittediskrimineeriva menetluse alusel kindlaks tähtajaks. Alaline kodanikuühiskonna nõuandekogu peaks esitama arvamusi ühtse programmdokumendi, läbipaistvuspoliitika, huvide konflikti eeskirjade ja õigeaegsuse näitajate kohta. Alalise kodanikuühiskonna nõuandekogu arvamused ja protokollid tuleks avaldada.

Soovitust 1.4 toetavad argumendid

2.5. Läbipaistvus ja andmete taaskasutamine. ECHA peaks ennetavalt avaldama mittekonfidentsiaalsed sisendid ning arvamuste, otsuste ja aruannete lihtsas sõnastuses kokkuvõtted inglise keeles ja asjaomaste liikmesriikide keeltes. Andmekogumid peaksid sisaldama FAIR-metaandmeid ja need tuleks teha kättesaadavaks rakendusliidese kaudu, et võimaldada sõltumatut analüüsi ja taaskasutamist.

Soovitust 1.5 toetavad argumendid

2.6. Suutlikkus ja õigeaegsus. Arvestades ECHA laienevat vastutusala, nõuab komitee, et riskihindamise komiteele / sotsiaal-majandusliku analüüsi komiteele ja teistele komiteedele eraldataks piisavad vahendid ning kehtestataks õigeaegsuse näitajad ja teenustestandardid (nt õigel ajal esitatud arvamuste protsent, menetlemise mediaanaeg ja kvartaalne varajase hoiatamise süsteem). Tulemused tuleks esitada ühtses programmdokumendis ja aastaaruandes. Euroopa Parlament nõuab ECHA jaoks uut stabiilset rahastamismudelit ja piisavat töötajate arvu, et viia ellu roheline kokkulepe ja kemikaalistrateegia ([6]).

2.7. Apellatsiooninõukogu – kaebuste mõju. Õiguskindluse ja avaliku huvi tagamiseks ei tohiks kaebustel olla automaatset peatavat toimet. Apellatsiooninõukogu võib otsuse täitmise peatada üksnes juhul, kui pärast huvide tasakaalu hindamist on tõendatud *fumus boni iuris*'e esinemine tõsise ja korvamatu kahju korral. Komitee pooldab ka seda, et abikõlblikele mittetulunduslikele organisatsioonidele antaks õigus olla menetlusse astuja või *amicus curiae* ning et sellistele organisatsioonidele võimaldataks tasudest vabastusi või tasude vähendamist.

2.8. Avaliku konsultatsiooni standard. Komiteede peamiste arvamuste ja suuniste kavandite puhul peaks ECHA korraldama vähemalt kaheksa nädalat kestvad avalikud konsultatsioonid ning avaldama avaliku tagasisidearuande, milles võetakse kokku esitatud märkused ja ECHA vastused. Komisjoni parema õigusloome suunistes nõutakse mõjuhinnangutega algatuste puhul kohustuslikke internetipõhiseid avalikke konsultatsioone (vähemalt 12 nädalat) ning peamiste küsimuste lühikokkuvõtte avaldamist kaheksa nädala jooksul pärast lõpetamist ([7]).

([3]) Euroopa Komisjon, COM(2020) 667 final, punkt 2.2.1.
([4]) Euroopa Komisjon, COM(2020) 667 final, punkt 2.2.1.
([5]) Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 15/2012.
([6]) 2020. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmine – Euroopa Kemikaaliamet, 4. mai 2022, P9_TA(2022)0174.
([7]) European Commission – Better Regulation Guidelines (SWD(2021) 305 final), 3. november 2021.

2.9. Osalemise ja läbipaistvuse eelarve. Komitee soovitab luua kodanikuühiskonna osalemiseks eraldi eelarverubriigi, mis hõlmaks tõlkeid, lihtsas sõnastuses kokkuvõtteid, konsultatsioone ja mittetulundusekspertide osalemist, et tagada järjepidevalt läbipaistvus ja kaasatus.

3. EUROOPA KOMISJONI SEADUSANDLIKU ETTEPANEKU MUUTMISE ETTEPANEKUD

Muudatusettepanek 1

Seotud soovitusega 1.2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Artikli 4 lõige 2 – Oma eesmärkide täitmisel püüab kemikaaliamet soodustada inimeste tervise ja keskkonna kaitse kõrget taset, ainete vaba ringlust siseturul ning kemikaalide ühtset ja järjepidevat hindamist ja käitlemist kogu liidus ning edendada samal ajal konkurentsivõimet ja innovatsiooni, võttes arvesse komisjoni 6. mai 2003. aasta soovituses mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta määratletud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) konkreetseid vajadusi ning edendades alternatiive loomkatsetele.	Artikli 4 lõige 2 – Oma eesmärkide täitmisel püüab kemikaaliamet soodustada inimeste tervise ja keskkonna kaitse kõrget taset, ***sealhulgas haavatavate rühmade kaitsmist,*** ainete vaba ringlust siseturul ning kemikaalide ühtset ja järjepidevat hindamist ja käitlemist kogu liidus ning edendada samal ajal konkurentsivõimet ja innovatsiooni, võttes arvesse komisjoni 6. mai 2003. aasta soovituses mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta määratletud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) konkreetseid vajadusi ning edendades alternatiive loomkatsetele.

Motivatsioon

Haavatavad rühmad, nagu lapsed, vajavad erilist kaitset, kuna nad ei pruugi olla täielikult teadlikud konkreetsete toodete keemilise koostisega seotud ohtudest.

Muudatusettepanek 2

Seotud soovitusega 1.3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Artikli 14 lõige 1 – Iga liikmesriik esitab riskihindamise komitee liikmeks kaks kandidaati ja võib esitada veel kuni kaks täiendavat kandidaati.	Artikli 14 lõige 1 – Iga liikmesriik esitab riskihindamise komitee liikmeks kaks kandidaati ja võib esitada veel kuni kaks täiendavat kandidaati. ***Euroopa Komisjon annab välja selged suunised kõigi liikmete, lisaliikmete, nõustajate ja ekspertide sõltumatuse ja huvide konfliktide hindamiseks.***

Motivatsioon

Kõiki ECHA komiteede liikmeid peab saama pidada sõltumatuks, et nende otsused oleksid õiglased ja mõistlikud ning ei lähtuks erahuvidest. Huvide konflikte tuleb käsitleda läbipaistval viisil, et üldsus saaks usaldada komiteede otsuseid.

Muudatusettepanek 3

Seotud soovitusega 1.4

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Artikli 16lõige 1 – Kemikaaliamet võib kasutada teenuseid ekspertidelt, kes osalevad komiteede või foorumi töörühmades või kemikaaliameti muudes töörühmades või täidavad muid käesolevas määruses või valdkondlikes liidu õigusaktides sätestatud ülesandeid, kui see on põhjendatud teadusliku ja tehnilise kontekstiga või vajalike eriteadmiste kõrge tasemega. Ekspertide kasutamise kord ja ulatus võetakse vastu haldusnõukogu otsusega.	Artikli 16 lõige 1 Kemikaaliamet võib kasutada teenuseid ekspertidelt, kes osalevad komiteede või foorumi töörühmades või kemikaaliameti muudes töörühmades või täidavad muid käesolevas määruses või valdkondlikes liidu õigusaktides sätestatud ülesandeid, kui see on põhjendatud teadusliku ja tehnilise kontekstiga või vajalike eriteadmiste kõrge tasemega. Ekspertide kasutamise kord ja ulatus võetakse vastu haldusnõukogu otsusega. ***Tähtis on hoolitseda selle eest, et täiel määral kasutatakse ära väärtuslikke teadmisi, mis on saadud sõltumatutest uuringutest, näiteks eelretsenseeritud akadeemilistest uuringutest, mis on regulatiivsetel eesmärkidel asjakohased.***

Motivatsioon

Sõltumatud andmed võivad anda regulatiivsesse protsessi märkimisväärse panuse.

Muudatusettepanek 4

Seotud soovitusega 1.5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Artikli 20 lõige 1 – Apellatsiooninõukogu koosneb esimehest ja ***kahest*** liikmest.	Artikli 20 lõige 1 – Apellatsiooninõukogu koosneb esimehest ja ***neljast*** liikmest.

Motivatsioon

Kavandatava apellatsiooninõukogu koosseis on liiga kitsas, et tegeleda võimalike tulevaste kaebustega.

Muudatusettepanek 5

Seotud soovitusega 1.6

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Artikli 45 lõige 3 – Kemikaaliamet ja asjaomane asutus teevad lahknevuse kõrvaldamiseks koostööd. Kui kemikaaliamet ja asjaomane asutus ei suuda lahknevust kõrvaldada, koostavad nad ühisaruande. Aruandes tuuakse selgelt välja vastuolulised teadusküsimused ja tehakse kindlaks asjakohased ebakohad andmetes ja lahknevate arvamuste põhjused, sealhulgas metodoloogilised erinevused, ning see tehakse üldsusele kättesaadavaks. Kui	Artikli 45 lõige 3 – Kemikaaliamet ja asjaomane asutus teevad lahknevuse kõrvaldamiseks koostööd. Kui kemikaaliamet ja asjaomane asutus ei suuda lahknevust kõrvaldada, koostavad nad ühisaruande. Aruandes tuuakse selgelt välja vastuolulised teadusküsimused ja tehakse kindlaks asjakohased ebakohad andmetes ja lahknevate arvamuste põhjused, sealhulgas metodoloogilised erinevused, ning see tehakse üldsusele kättesaadavaks. Kui

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
asjaomane asutus on liidu asutus või teaduskomitee, esitab kemikaaliamet ühisaruande komisjonile.	asjaomane asutus on liidu asutus või teaduskomitee, esitab kemikaaliamet ühisaruande komisjonile. ***Tõsiste teaduslike lahknevuste korral kohaldatakse ettevaatuspõhimõtet, et kaitsta rahvatervist ja keskkonda.***

Motivatsioon

Lahknevate teaduslike arvamuste kõrvaldamata jätmine on tõsine probleem ja seetõttu tuleb kuni selliste küsimuste lahendamiseni kohaldada ettevaatuspõhimõtet.

Brüssel, 23. oktoober 2025

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Séamus BOLAND